

3. Ковітіді О. Ф. Класифікація видів звільнення від кримінальної відповідальності / О. Ф. Ковітіді // Держава і право: зб. наук. праць. – К.: Ін-т держави і права НАН України, 2003. – № 23 – с. 433-440.
4. Козак О. С. Відшкодування шкоди, завданої злочинцем, і захист прав потерпілого як засіб підвищення ефективності інституту звільнення від кримінальної відповідальності / Козак О. С. // Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ ім. Е. О. Дідоренка. – 2009. – № 6. – 174 с.
5. Навроцький В. О. Посткримінальна поведінка: поняття, види, правове значення / В. О. Навроцький // Проблеми пенітенціарної теорії та практики: Щорічний бюлетень. – К.: КЮІ КНУВС, 2005. – с. 99-110.
6. Наден О. В. Спеціальні види звільнення особи від кримінальної відповідальності за злочини в сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів / О. В. Наден – Харків: Право, 2003. – с. 193.

Соловей О. Я. Позитивна посткримінальна поведінка як умова звільнення від кримінальної відповідальності

У статті виділяються та досліджуються об'єктивні та суб'єктивні ознаки позитивної посткримінальної поведінки, а також умови звільнення від кримінальної відповідальності при позитивній посткримінальній поведінці.

Ключові слова: умова, звільнення, кримінальна відповідальність, позитивна посткримінальна поведінка.

Соловей О. Я. Позитивное постуголовное поведение как условие освобождения от уголовной ответственности

В статье выделяются и исследуются объективные и субъективные признаки позитивного постуголовного поведения, а также условия освобождения, от уголовной ответственности при позитивном постуголовном поведении.

Ключевые слова: условие, освобождение, уголовная ответственность, позитивное постуголовное поведение.

Soloviy O.Y. Positive Postcriminal Behavior as a Condition of Exemption from Criminal Liability

Objective and subjective properties of positive postcriminal behavior and the conditions of exemption from criminal liability on the assumption of positive postcriminal behavior are pointed out and examined in the article.

Keywords: condition, exemption, criminal liability, positive postcriminal behavior.

Стеблинська О. С.

Стан законодавчого забезпечення запобігання міжнародному наркобізнесу

УДК 393.97

Нестабільність соціально-економічних та політичних процесів у перші роки незалежності України й на сучасному етапі демократизації українського суспільства призвели до збільшення фактів немедичного вживання наркотиків і зростання на цьому фоні наркотизму та міжнародного наркобізнесу. Високий рівень злочинності та смертності, значні матеріальні збитки державі від незаконного наркобізнесу та зруйновані людські долі – все це лише незначна частка тієї ціни, яку суспільство

платити за малоефективне запобігання вищевказаним явищам. Незаконний наркообіг є складним асоціальним явищем, яке відображується не тільки в діяннях, пов'язаних зі збутом наркотичних засобів чи психотропних речовин, але і їх протиправному добуванні й використанні на ґрунті зловживання ними.

У Концепції реалізації державної політики у сфері боротьби з незаконним обігом наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів на 2002-2010 роки, затвердженої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 24 січня 2002 р. № 26-р, зазначено, що протягом останніх років в Україні спостерігається стійка тенденція до подальшого зростання проблем, пов'язаних з незаконним наркообігом, внаслідок чого створюється безпосередня загроза генофонду нації, забезпеченню правопорядку, національної безпеки країни.

Проблема поширення наркоманії та наркотизму сьогодні є однією з найгостріших проблем, що викликають велику тривогу не тільки в Україні, але і в усьому світі. Дані асоціальні явища є безпосередньою та реальною загрозою здоров'ю не лише окремої особистості, а й нації в цілому, правопорядку і безпеці держави.

Проблема міжнародного наркотизму стала гострою ще у другій половині минулого століття. Так, в 60-70 х р.р. XX століття проблема наркоманії починає прив'язуватись ученими та спеціалістами з розповсюдженням наркотиків на міжнародному рівні. Оскільки незаконне розповсюдження наркотиків пов'язано з виробництвом, виготовленням, перевезенням, пересиланням, зберіганням і збутом наркотичних засобів та прекурсорів, то в міжнародних правових документах і правовій літературі поряд з такими поняттями, як наркобізнес і контрабанда наркотиків, починає використовуватись термін "незаконний обіг наркотиків".

Усе це ще не означає, що до 60-х років минулого століття був відсутній незаконний обіг наркотиків, просто об'єми нелегально переміщуваних наркотичних засобів були досить незначними, тому систематизовані дані про них протягом тривалого часу були повністю відсутніми в статистичних і наукових дослідженнях.

Проте з роками національні законодавства та міжнародні нормативно-правові акти все більш активно починають регулювати питання боротьби з незаконним обігом наркотиків, в ряді країн розробляються і реалізуються програми по боротьбі з цим негативним явищем.

В теперішній час розповсюдження і вживання наркотиків в світі досягло такого рівня, що, на думку, деяких зарубіжних дослідників, ставить цивілізацію на межі катастрофи.

Тому завдання по запобіганню міжнародному та національному наркотизму в сучасних умовах, коли кордони нашої країни є певною мірою "прозорими", а міграція населення і потоки іноземних візитерів зростають з року в рік, є особливо актуальним.

Значне поширення незаконного обігу наркотичних засобів викликало необхідність створення надійних юридичних та організаційних механізмів боротьби з ними у міжнародному масштабі. З цієї метою 30 березня 1961 р., 21 лютого 1971 р. і 20 грудня 1988 р. було укладено три конвенції ООН: "Про наркотичні засоби, психотропні речовини та про боротьбу проти незаконного обігу наркотичних засобів і психотропних речовин", "Єдину конвенцію про наркотичні засоби" та "Конвенцію про психотропні речовини". Створено також спеціальні міжнародні організації, які планують заходи протидії незаконному обігу наркотичних засобів і психотропних речовин.

Важливим елементом системи міжнародного контролю за наркотиками є міжнародні угоди та міжнародні організації.

З 1946 року Організація Об'єднаних Націй стала правонаступником Ліги Націй, прийнявши на себе всі її повноваження та обов'язки, в тому числі й у сфері боротьби з

наркотичною навалюю. Сьогодні ООН має ефективну систему спеціалізованих закладів, що займаються питаннями боротьби з наркоманією, токсикоманією і алкоголізмом.

Контролюючі органи ООН складають:

1. Економічна і Соціальна ради, які несуть відповідальність за формування антинаркотичної політики ООН, а також за координацію дій з контролю за наркотичними засобами, нагляд за виконанням міжнародних конвенцій і розробку рекомендацій урядам.

2. На постійній основі Економічній і Соціальній радам надає допомогу Комісія з наркотичних засобів, яка була затверджена як самостійний антинаркотичний підрозділ Економічною і Соціальною радами 16 лютого 1946 р.

3. Відділ ООН з наркотичних засобів падає Генеральному секретарю ООН допомогу у виконанні обов'язків, покладених на нього договорами в частині боротьби з наркоманією. Відділ є частиною Секретаріату ООН і підпорядковується безпосередньо Генеральному секретарю. Він концентрує свою увагу на зборі та обробці професійних і технічних даних, що стосуються контролю за наркотичними засобами.

4. Всесвітня організація охорони здоров'я є компетентним міжнародним органом охорони здоров'я, який очолює і координує роботу по всіх аспектах медико-санітарної допомоги, включаючи профілактичні заходи та санітарну освіту. Повною мірою ця діяльність розповсюджується й на боротьбу з наркотизмом. Більше того, чинні антинаркотичні конвенції встановлюють конкретні обов'язки ВООЗ в боротьбі з наркоманією.

5. ЮНЕСКО консультує уряди про способи і засоби боротьби з наркоманіями, проводить наукові дослідження з цих питань, поширює антинаркотичні знання і сприяє в їх реалізації.

6. Міжнародна організація праці надає консультативну допомогу урядам у розробці політики і стратегії в галузі соціальної реабілітації осіб, що страждають на наркотичну залежність; допомагає у підготовці персоналу та в організації служб професійної підготовки, працевлаштуванні і наступному спостереженні за такими особами.

7. Фонд ООН по боротьбі зі зловживанням наркотичними засобами створений на основі добровільних внесків, надає урядам і міжнародним організаціям фінансову допомогу для планування і здійснення конкретних програм боротьби з наркоманією.

Серед найбільш впливових міжнародних організацій, що безпосередньо здійснюють правоохоронну діяльність у сфері боротьби з наркотичною злочинністю, варто назвати, пасамперед, Міжнародну організацію карної поліції (Інтерпол) і Раду митного співробітництва (РМС) [3, с. 213].

Також варто згадати і Комісію економічної і соціальної ради ООН (ЕКОСОС) з наркотиків, Міжнародний комітет з контролю за наркотиками і Програму ООН з міжнародного контролю за наркотиками (ЮНДКП).

Комісія з наркотичних засобів (КНЗ) – це головний орган у системі ООН, відповідальний за розроблення і реалізацію політики з усіх питань, пов'язаних з контролем та зловживанням наркотиками.

Міжнародний комітет з контролю за наркотиками (МККН) діє як інформаційний, контролюючий та консультативний орган. Комітет прагне обмежити культивування, виробництво, виготовлення і використання наркотичних засобів достатньою кількістю, необхідною для медичних і наукових цілей тощо.

Ще один важливий орган міжнародного контролю – Програма ООН з контролю за наркотиками (ЮНДКП), якому довірено виняткову відповідальність за координацію і керівництво усіма видами діяльності в рамках ООН з контролю за наркотиками [2, с. 143-144].

Належною є нормативно-правова база та система органів і в Україні, де контроль за обігом наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів віднесено до пріоритетних напрямів національної політики.

Для координації здійснення цієї політики в державі створено Національну координаційну раду боротьби з наркоманією при Кабінеті Міністрів України, до складу якої включені представники усіх органів центральної влади, задіяних в боротьбі з наркотизмом в Україні.

Суспільно небезпечні наслідки поширення наркоманії і токсикоманії викликали потребу поряд із вжиттям соціальних, економічних, медичних та інших заходів, спрямованих проти незаконного обігу наркотичних засобів, переглянути чинне у цій сфері національне адміністративне і кримінальне законодавство.

З цією метою 15 лютого 1995 р. Верховною Радою України було прийнято Закон України "Про наркотичні засоби, психотропні речовини і прекурсори" (зі змінами від 22.12.2006 р.) та Закон України "Про заходи протидії незаконному обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів та зловживанню ними" (зі змінами від 22.12.2006 р.), що регулюють, з урахуванням міжнародних зобов'язань України, суспільні відносини у сфері обігу наркотичних засобів, повноваження органів виконавчої влади, права та обов'язки юридичних осіб і громадян, які беруть участь у такому обігу на території України, а також визначає систему заходів в Україні, спрямованих проти незаконного обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів та зловживання ними, а також визначає права і обов'язки юридичних осіб і громадян. Слід зазначити, що обидва Закони 1995 р. повністю узгоджуються з міжнародними правовими актами у цій галузі [1, с. 4].

Окрім того, з 1 вересня 2001 р. вступив в силу новий Кримінальний кодекс України. Його Особлива частина містить 23 кримінально-правові норми (статті 305-327), пов'язаних з наркотичними засобами, психотропними речовинами та прекурсорами.

Для зниження гостроти проблеми наркоманії Міністерством внутрішніх справ, розроблено Концепцію боротьби з незаконним обігом та розповсюдженням в Україні наркотичних засобів, психотропних речовин та прекурсорів на 2002-2010 роки, затверджена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 24 січня 2002 р. Основною метою Концепції є розроблення та здійснення пріоритетних заходів щодо протидії на державному рівні поширенню наркоманії і злочинності, пов'язаної з незаконним обігом наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів, виконання узятих Україною відповідних зобов'язань перед міжнародним співтовариством.

Вирішальну роль у процесі запобігання наркотизму відіграють спеціальні суб'єкти, такі як, відділ по боротьбі з незаконним обігом наркотиків Міністерства внутрішніх справ та спеціальні відділи Служби безпеки України.

Правоохоронними органами України приймаються заходи, спрямовані на боротьбу з наркоагресією проти нашої держави, на виявлення і припинення використання території нашої країни, її громадян і економічного потенціалу в незаконних операціях з наркотиками. Так, Службою безпеки України, на яку, відповідно до законодавства, що діє, покладені завдання по запобіганню контрабанді наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів, щорічно присікається діяльність десятків організованих угруповань наркоділків, виявляється безліч каналів незаконного переміщення наркотиків.

Останніми роками в нашій країні завдяки зусиллям її правоохоронних органів проявився ряд позитивних тенденцій, які сприяють певній стабілізації наркоситуації. Так, відбулося деяке скорочення ринку героїну в Україні; ціна на цей наркотик підвищилася з 30 дол. США за грам в 2000-2001 рр. до 70-80 дол. Приймаючи до уваги

"прозорість" кордонів між Україною і Росією, через які на внутрішній ринок нашої країни надходить основний обсяг героїну, а також низьку ціну на цей наркотик в РФ (8-12 дол. США за грам), відзначені позитивні зрушення можна розцінювати як певний успіх в боротьбі з контрабандою наркотиків до України.

Боротьба з міжнародним наркобізнесом може бути ефективною лише за умови чіткої політичної волі держави діяти в цьому напрямі, наявності якої послідовно демонструється Україною як на внутрішньому, так і на міжнародному рівнях. Діяльність структур міжнародного наркобізнесу розглядається в Україні як безпосередня загроза національній безпеці, генوفонду української нації, як фінансова основа міжнародного тероризму і політичного екстремізму.

Таким чином, наша держава встановила особливий правовий режим обігу наркотичних засобів, складовими частинами якого став державний контроль над операціями з такими речовинами, введення обмежень на їх використання, спеціальний перелік наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів, контроль за їх обігом.

Отже, незважаючи на деякі труднощі юридичного та економічного характеру, в Україні все ж таки створене цілісне антинаркотичне законодавство й ефективний державний механізм протидії наркозлочинності та наркомафії. Проте реалії життя доводять необхідність пошуку новітніх ефективніших методів запобігання міжнародному наркотизму, який є складовою частиною транснаціональної організованої злочинності.

1. Музика А. А. Відповідальність за злочини у сфері обігу наркотичних засобів. – К.: Логос, 1998. – 324 с.
2. Шпичиний В., Піщенко Г. Роль і місце міжнародних організацій у системі контролю за наркотиками. // Право України. – 2004. – № 9. – С. 143-144.
3. Раецька Л. В. Міжнародна система з контролю за наркотиками у боротьбі з наркомафією і наркобізнесом // Боротьба з організованою злочинністю і корупцією (теорія і практика). – 2004. – № 10. – С. 212-216

Стеблинська О. С. Стан законодавчого забезпечення запобігання міжнародному наркобізнесу

В даній статті розглянуто питання особливого правового режиму обігу наркотичних засобів, складовими частинами якого став державний контроль над операціями з такими речовинами, введення обмежень на їх використання, спеціальний перелік наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів, контроль за їх обігом.

Ключові слова: наркотичні засоби, психотропні речовини і прекурсори

Стеблинская О. С. Стан законодательного обеспечения предотвращения международного наркобизнесу

В данной статье рассмотрен вопрос особенного правового режима обращения наркотических средств, составляющими частями которого стал государственный контроль над операциями с такими веществами, введение ограничений на их использование, специальный перечень наркотических средств, психотропных веществ и прекурсоров, контроль за их обращением.

Ключевые слова: наркотические средства, психотропные вещества и прекурсоры.

Steblynska O. S. State Of Legislative Providing Of Prevention Of International Drugbusiness

The article examines the problems of the international drugbusiness and some international and national normative legal acts, directed on prevention of drugs addiction and drugbusiness

Keywords: drug addiction, transnational criminality, international drugbusiness, prevention a narcticism, international legislation